

Schriftelijk advies van Boerenforum voor Vlaams Parlement

Betreffende handelsakkoord Mercosur-EU

Boerenforum houdt de vinger aan de pols, in Vlaanderen én Latijns-Amerika

Boerenforum is een kleine boerenorganisatie actief in Vlaanderen. We proberen op het kruispunt te staan van verschillende landbouwsectoren (bio-gangbaar, veehouderij-tuinbouw-akkerbouw, landbouw-natuur, ...) en proberen zo een vinger aan de pols te houden van de landbouw in Vlaanderen. Tevens kijken we naar de uitdagingen voor die landbouw in de toekomst. Klimaatsverandering en -adaptiviteit, veerkracht in de primaire sector, voedselstrategieën voor de bredere samenleving en ecologische weerbaarheid van de bodem en de bedrijfsvoering zijn voor ons logische thema's. Bovendien houden we via nationale overlegplatformen zicht op de situatie van de landbouw in de andere deelstaten van ons land en zijn we samen met Waalse organisaties als de MAP en de Fugea verenigd in de koepelorganisatie 'La Via Campesina'. 'La Via Campesina' is in Europa eerder een kleine speler, maar met haar roep om sociale gelijkheid en een herkenning van de boer.in als motor van lokale gemeenschappen is ze wereldwijd de grootste boerenorganisatie. Dankzij La Via Campesina houden we ook makkelijk contact met de realiteit van de primaire sector in Latijns-Amerika zelf.

Nu al gaat het economisch niet goed bij 60% van onze landbouwbedrijven

Het gaat momenteel niet goed met de landbouw in Europa. Vlaanderen is daar geen uitzondering op. Er zijn zeker zeer sterke spelers die goede cijfers draaien, maar een goede (drie keer achter elkaar 'goed') 60% van onze landbouwbedrijven heeft het moeilijk om rond te komen. Een 30% van onze landbouwbedrijven zit in dermate slechte papieren dat ze binnen dit en 10 jaar zullen stoppen. De vrijhandelsakkoorden die in het verleden reeds werden afgesloten, hebben dat tij niet doen keren, integendeel. Er is in de voorbije decennia sprake geweest van een kaalkap in onze boerenbedrijven... Een kaalkap of op zijn minst gezegd een 'warme' sanering aangezien veel boeren en boerinnen wel elders aan de slag konden.

Tegelijk snappen we zeer goed wat de Europese Unie drijft in haar drang naar de vorming van grote vrijhandelsblokken. We willen met ons klein continentje grip houden op een wereld in verandering. Vrijhandelakkoorden lijken in dat kader te passen. Dat we dan een 'deal' moeten sluiten met als credo 'cars for cows' is dan de vraag. Dit credo van auto's voor goedkoop rundvlees of hoogwaardige afgewerkte producten voor primaire grondstoffen hoor je in de wandelgangen van het Europees Parlement. De kostprijs van opoffering van onze boerderijen zou dan moeten opwegen tegen de winsten die Europa op de korte en middenlange termijn zouden moeten maken.

Toch is het interessant om te zien wat die wereld in verandering op het terrein betekent. Vorig jaar heeft de Covid19-pandemie ons op de proef gesteld. We beseften plots dat de delokalisering van de productie van medisch materieel grote risico's met zich meebrengt. Meer zelfs. België heeft, temidden van die chaos, besloten om de productie van mondkmaskers op ons grondgebied te ondersteunen.

Actieve boerderijen houden knowhow in stand

Als je aan mij vraagt of medisch materieel belangrijker is antwoord ik volmondig « ja ». Als ik aan jullie vraag of voedselzekerheid van belang is, hoop ik van jullie het zelfde. Voedsel is een

primaire nood voor onze samenleving en voor onze mensen. De knowhow om voedsel te produceren zit vervat in de boerenbedrijven die aanwezig zijn op ons grondgebied. Elke boerderij die vandaag, vaak op louter economische gronden stopt, brengt de toegang tot die knowhow in het gevaar. We hebben volgens het Boerenforum en andere lidorganisaties van La Via Campesina niet de luxe om verder te gaan met die afbraak. We kunnen niet meer besparen op ons bestand aan boeren en boerinnen. Indien we dat wel doen, brengt dat de veerkracht van onze primaire sector in het gedrang... Een veerkracht die we misschien nog hard nodig gaan hebben. Misschien niet, maar willen we die gok wagen ?

Voedselsoevereiniteit dient baken te zijn voor beleidskeuzes van vandaag

Voor het Boerenforum en La Via Campesina dient voedselsoevereiniteit een baken te zijn in de beleidskeuzes van vandaag. Voedselsoevereiniteit betekent niet dat we al ons voedsel binnen de Europese of de landsgrenzen dienen te houden, maar wel dat we de cruciale sectoren van de voedselproductie intact moeten houden. We kunnen het ons niet permitteren van dat met een resem aan vrijhandelsakkoorden verder op het spel te zetten.

Dat het niet verstandig is om onze markt binnenkort bloot te stellen aan goedkope primaire producten uit het buitenland heeft nog een andere reden. De Europese Unie heeft de voorbije 20 jaar schoorvoetend de keuze gemaakt om haar landbouw een beetje te verduurzamen en kiest resoluut voor veilig voedsel. Op het terrein klagen de boer.inn.en steen en been over de vele milieuwetgevingen en de hele rist chemische producten die niet meer mogen worden gebruikt in de voedselproductie in Europa. Tegelijk zeggen boerenorganisaties als de onze, samen met andere groepen binnen het sociaal middenveld, dat deze shift niet ver genoeg gaat en dat de pioniers in de agro-ecologie nog niet genoeg worden ondersteund.

Europa mag haar inspanningen voor veilig voedsel niet ongedaan maken

Toch herkennen we ook dat Europa – als één van de regio's binnen het zogeheten rijke Westen – stappen zet in de goede richting. Europa kiest voor veilig voedsel en probeert hiermee haar boeren en boerinnen een duurzame richting uit te duwen. Door nu via een vrijhandelsakkoord producten die niet beantwoorden aan die strenge eisen met betrekking tot de productie toch in de Europese markt te laten binnendringen zet al die inspanningen van Europa én haar boer.inn.en op een helling. We gaan de concurrentieslag verliezen met producten die veel minder zorg dragen voor onze consumenten en voor de grond waarop ze worden geproduceerd. Dat is nu al het geval met de massale import van soja voor onze veevoeding. De Braziliaanse Cerrado, een ecosysteem van meer dan 45 miljoen jaar oud, wordt in functie van onze vleesexportbelangen vernietigd. Bovendien wordt gif dat in Europa verboden is, maar wel hier mag geproduceerd en geëxporteerd worden, vanuit vliegtuigen op deze gigantische monoculturen (en traditionele volkeren) uitgestrooid. Via de import van deze producten komt het verboden gif toch op ons bord.

Door de samenwerking binnen La Via Campesina op internationaal niveau weten wij, bij het Boerenforum, ook wat er gaande is in de primaire sector in Latijns-Amerika. Er is een soort van 'oorlog' aan de gang tussen de grote, exportgerichte landbouwbedrijven en de kleine boerengemeenschappen. Wereldwijd zijn 70% van de mensen actief in de primaire sector. Ze vormen daar vaak de levensader voor de lokale bevolking. Door de 'rush' op de grond in Latijns-Amerika verliezen al die mensen de mogelijkheid om een toekomst uit te bouwen op het platteland. Ze verliezen de kans om hun lokale gemeenschappen te voorzien van gezond en divers voedsel.

De 'grondrush' wordt nu al veroorzaakt door de internationale honger naar soja. Dit werd reeds in het verleden mogelijk gemaakt door de deals gesloten binnen de World Trade

Organisation met betrekking tot het vrij verkeer voor die soja. Bijkomstige vrijhandelsakkoorden tussen de EU en Mercosur met betrekking tot rundsvlees, rietsuiker en andere 'cashcrops' zullen de honger naar grond doen toenemen. Internationaal geïntereerde bedrijven met grote kapitalen zullen daarin het pleit winnen van kleine boerengemeenschappen en traditionele volkeren. De boeren en boerinnen die op die manier hun bestaansgrond verliezen, rest dan niets anders dan de vlucht. Een vlucht nog dieper in de natuurlijke gebieden van Latijns-Amerika of een vlucht naar de stad.

Onleefbaar platteland leidt tot migratie

Die plattelandsvlucht brengt drama's met zich mee. De druk op gebieden als het Amazonewoud of de Cerrado is gigantisch, maar de druk op de steden in het Latijns-Amerikaanse continent is dat ook. De uitzichtloosheid in de Favela's en de sloppenwijken is dermate dat ze een druk legt op de leefbaarheid van alle grote steden van Latijns-Amerika. De stap om te migreren vanuit die onleefbare steden naar Europa is dan ook een keuze die door veel mensen wordt overwogen.

Indien we een pad willen smeden voor een sterk Europa van morgen zullen we dus andere kaarten moeten beginnen trekken. We zullen een primaire sector nodig hebben die veerkrachtig is en zekerheden geeft aan de gewone man of vrouw. Het virtuele Zuiden leert ons dat een sterke primaire sector een soort van lifeline of reddingsboei kan vormen op momenten van instabiliteit, veroorzaakt door eventuele crisissen.

Op zoek naar andere handelsakkoorden voor een veranderende wereld

Indien Europa morgen sterk wil staan, is het van belang om de handelsakkoorden van morgen in een ander daglicht te zien. We moeten kiezen voor een type akkoorden dat ook de volksgezondheid, de voedselzekerheid en de mensenrechten (waaronder de rechten van de boer.in) respecteert, zowel binnen onze eigen grenzen als in het buitenland. Vrijhandelakkoorden als degene die nu op het tafel ligt tussen de EU en Mercosur passen daar niet meer in.

Kerngroep Boerenforum